

Kudy vede cesta z temného lesa

Bylo království a v něm král, který měl mladičkou a krásnou ženu. Jednou zrána se král rozhodl, že pojedou do tmavého lesa na lov. Marně ho královna zrazovala, aby nejezdil. Že měla v noci ošklivý sen a pak že má právě dnes narozeniny! Král na to nic nedbal. Políbil královnu na čelo, usedl na koně a jel.

Brzy zapadl mezi stromy černého lesa a zmizel královně z očí. Ale les byl tentokrát jako zakletý. Ani lístek se nezachvěl, ani ptáci nezpívali a cestou nesetkal se s žádnou zvěří. Les byl úplně mrtvý. Když byl v lese již hluboko, popadla krále ukrutná žízeň. A nikde žádná studánka a nikde nezurčel ani potůček.

V té chvíli usedl král na rameno ošklivý havran a zakrákoral: „Pojď, králi, za mnou.“ Král pobídl koně a jel za havranem, až přijeli k polorozbořené chýši, kde bydlela stará čarodějnice. Baba namíchala králi rychle nápoj. Král opatrně ochutnal. Nápoj chutnal jako nejlepší víno a král rychle vypil džbán až do dna. Sotva se však podíval na dno džbánu, čarodějnice a havran náhle zmizeli a králi se zatočila hlava. Vzápětí poznal, že v lese zabloudiv.

Marně se rozhlížel. Jel a jel a za dlouhou chvíli viděl, že je opět na místě, kde byl prve. A tak stále jezdil dokolečka dokola. Byl už úplně zoufalý, když spatřil na cestě růžový keř. Na keři bylo jediné poupátko, jediná růžička a vedle růžičky seděl modrý ptáček. A ptáček králi zazpíval, aby se dal touto cestou, až přijede k zelené skále. Král ho poslechl, a když narazil na zelenou skálu, spatřil studánku. Ihned poklekl a ze studánky se zhluboka napil. Byla zázračná.

Sotva povstal, zpozoroval, že se mu už hlava netočí, a snadno pak našel cestu. Za chvíli spatřil před sebou královský palác. Královna seděla v okně, byla smutná a vyšívala. Jakmile však spatřila krále, všeho nechala, zapíchla jehlu do polštářku a s jásotem mu běžela vstříc. Šťastně se objali.

„Má drahá choť,“ ptal se pak král, „co jsi to vyšívala?“ Královna se zarděla, ukázala mu svou hedvábnou košilkou, na kterou vyšívala poupátko, růžičku a modrého ptáčka.

pohádku dětem s oblibou vyprávěl básník, novinář a překladatel Karel Tomar (1877–1946)

Řešení, nad kterým i svatý Bartoloměj nejspíš zaplesal

Loni koncem listopadu dokončili řemeslníci práce na bezbariérovém vstupu do kostela sv. Bartoloměje na náměstí Republiky. Díky nájezdové rampě se do něj pohodlně dostanou i vozíčkáři, kteří chtějí zažít bohoslužbu či třeba koncert duchovní hudby. Pardubická radnice na stavební náklady přispěla dotací ve výši necelých 600 tisíc korun.

Nejde o novinku, přesto o téhle události informujeme. U mnoha církevních svatostánků, zejména těch staletých, totiž bariéry dodnes existují. Přitom k jejich odstranění není třeba božího zásahu. Leckdy postačí invence a dobrá vůle politiků, úředníků, odborníků. A samozřejmě peníze.

„S výstavbou nové rampy bylo kompletně předěláno také schodiště, které s ní dohromady tvoří jednotný celek. Při rekonstrukci byly použity masivní kamenné prvky, které svou texturou, barvou i pevností odpovídají těm původním, jež byly při stavbě rampy a rekonstrukci schodiště opětovně využity,“ informoval primátor města Martin Charvát.

Chvályhodné řešení! Dbát u nového stavebního materiálu na jeho soulad s původním a zachovat (nejen) vizuální harmonii kostela, proti

„Lod' jménem Kosatec popluje dál, naši zaměstnanci jsou vytrvalí a odhodlaní,“ je přesvědčena Pavlína Potůčková, ředitelka pardubického centra

● Jaké obdivuhodné vlastnosti prokázal Kosatec v letošním těžkém roce?

Letošní rok tak strašně rychle utekl... Řekla bych, že daleko rychleji než ty předchozí. Možná proto, že jsme se museli rychle nastartovat při rozvolňování opatření, nebyl čas na diskuze, museli jsme jednat, otevřít provoz, zabezpečit suroviny, produkty. A rozjeli jsme se hned, jakmile nám vláda dovolila.

Důsledky zavřených a omezených provozů si neseme doposud a musíme se s nimi dál prát. Takže mě napadá jasná obdivuhodná vlastnost některých zaměstnanců: vytrvalost.

K tomu bych přidala „firmitu“ optimismus, dodávání naděje a u některých zaměstnanců i obdivuhodnou odolnost vůči stresu. Toho bylo letos více než kdy jindy.

● Co vidíš ve svém dalekohledu na obzoru příštího roku?

Hezká otázka. Patřím k lidem s optimistickými postoji, takže jsem našla východisko v uklidnění, že nemoc je nemoc, vždy nějaká bude, ale jen na nás záleží, jak budeme k životu přistupovat. Jak budeme přemýšlet nad informacemi, které dostáváme, a jak budeme zodpovědní za své chování. My všichni

tohle máme ve svých rukách.

Když uvidíme nějaký zrádný útes, tak prostě zabereme a vyhneme se mu. Ale když narazíme, tak loď rychle opravíme. Když stará loď nebude už vyhovovat, postavíme novou: K tomu právě směřujeme novým záměrem s názvem Kosatec II. Čeká nás hodně práce, ale výsledek, pokud budeme úspěšní, nám přinese další zkvalitnění našich služeb a aktivit. A my se na to s realizačním týmem už moc těšíme.

Miloš Pelikán

Mizerná novela zákona o sociálních službách

str. 2

3D tisk: atraktivní a užitečná novinka v Kosatci

str. 3

Oslavy obohatí humorista Jan „Honza“ Lušovský

str. 7

tomu snad nemůže protestovat ani největší dogmatik mezi památkáři. Právě ti leckdy tvrdohlavě brání zpřístupnění historicky cenných objektů lidem na vozíku.

Mozaika zachována, chodník uzpůsoben, ba i peníze ušetřeny

S vybudováním rampy pomohla městská dotace. „Věřím, že veřejnost tuto novinku uvítá, za město je to jeden z kroků, jak hendikepovaným zpřístupnit další místo, jež plní veřejnou funkci v podobě pořádání bohoslužeb, svateb či křtů.“

Rozhodli jsme se proto z městského rozpočtu podpořit úpravu této raně gotické památky z Programu podpory bezbariérovosti dotací ve výši 585 tisíc korun,“ konstatoval náměstek primátora zodpovědný za sociální politiku Jakub Rychtecký.

Kamenná mozaika před kostelem, který je pod správou Římskokatolické farnosti – arciděkanství Pardubice, zůstala zachována a chodník byl uzpůsoben tak, aby výškově navazoval na celkovou úpravu vstupu. Budova je součástí městské památkové rezervace a zapsaná je rovněž v Ústředním seznamu kulturních památek. Proto řemeslníci dbali na to, aby při stavebních úpravách nedošlo ke znehodnocení kostela.

Náklady byly nakonec nižší, než se očekávalo. Při tvoření rozpočtu se počítalo s rezervou na archeologický výzkum a větší množství předlážděné dlažby. Tyto práce však nebyly v celém rozsahu provedeny a náklady dosáhly výše přibližně 448 tisíc korun. Arciděkanství tak mohlo pardubickému magistrátu navrátit zhruba 137 tisíc korun z poskytnuté dotace.

Když je dobrá vůle, obvykle se najde řešení. (pel)

Mizerná novela zákona o sociálních službách zmizela ze scény. Alespoň pro letošek!

Nejen pro lidi s těžkým zdravotním postižením to byla špatná zpráva. Situace v legislativě upravující sociální služby se letos vyvíjela velmi nepříznivě. Už v lednu předložila skupina poslanců z různých stran novelu klíčového zákona, která v následujících zimních měsících vyvolala mezi zmíněnou skupinou obyvatel značný rozruch.

„Novelu zákona schválila Sněmovna ve znění, se kterým Národní rada osob se zdravotním postižením zásadně nesouhlasila, nesouhlasí a nebude souhlasit. Došlo ke sloučení pobytových služeb do jedné služby pod názvem domy sociální péče a došlo také ke sloučení osobní asistence a pečovatelské služby do jedné služby s názvem pečovatelská služba a osobní asistence. To znamená více méně zánik osobní asistence,“ vysvětlil Václav Krása, předseda rady.

Původně novela dokonce zahrnovala i okamžité zvýšení maximálních cen za sociální služby o 20 % a pak jejich průběžnou valorizaci. To vše při zachování stávající výše příspěvku na péči. Pokud by tato úprava byla přijata, snížil by se o 20 % rozsah služeb, které mohou lidé s postižením využívat! V řeči reálných čísel by si lidé v nejvyšším stupni závislosti mohli dovolit místo pěti hodin osobní asistence denně čtyři hodiny.

V květnu proti špatnému legislativnímu návrhu na Malostranském náměstí protestovali vozíčkáři a jejich podporovatelé z neziskovky Asistence. Přesto poslanci novelu v půlce září znovu odsouhlasili – včetně paragrafů výrazně snižujících kvalitu života těch zdravotně postižených lidí, kteří chtějí žít samostatně, ve svém domácím prostředí, většinou za využití služby osobní asistence.

Václav Krása situaci okomentoval slovy: „Pokusíme se ještě udělat maximum pro změnu v Senátu a případně požádat pana prezidenta o veto zákona. Hlasovali pro něj prakticky všichni poslanci, a to zřejmě z přesvědčení, jak dělají „dobro“ Podle našeho názoru prakticky nevěděli, o čem hlasují.“ A navíc jim bylo úplně jedno, že za několik týdnů budou volby do Poslanecké sněmovny.

Naplněná břicha seniorů jako cesta ke spokojenosti

Je zářející, jací politici mohou po víc než třiceti letech demokracie v Česku rozhodovat o klíčových zákonech. Bez nadsázky: Kdyby existovala novinářská anketa o nehloupější výrok roku v parlamentu, vážným kandidátem na vítěze by byly věty poslankyně Jany Pastuchové (ANO), které vyslovila při závěrečné řeči před hlasováním o zákoně. Citujeme: „Nezapomenu na hrozně hezká slova prostřednictvím vaší paní kolegyně Lenky

Dražilové, která dlouhodobě dělala ředitelku v jedné pobytové službě, a tak řekla, že pro klienty pobytových služeb je ta jediná někdy radost pětkrát denně, když si naplní svoje břicho, a pak jsou spokojeni. Takže já budu strašně ráda, když ta svá břicha si naši senioři naplní pestřejší, kvalitnější stravou, více ovoce, více zeleniny, a budu ráda i za vaši podporu.“

Nelze souhlasit s takovýmto přístupem k lidem, kteří jsou donuceni využívat pobytové služby kvůli svému zdravotnímu postižení či vysokému věku a nemůžou si sami zajistit péči doma. Je to ponižující postoj!

Ryba smrdí od hlavy, právní zmetek zapáchá od autorů

Národní rada proti schválení tohoto zákona i během září hlasitě protestovala. A vysvětlovala poslankyním a poslancům, že návrh je mizerný a nepínáší žádné zlepšení pro klienty, pouze mění situaci u poskytovatelů sociálních služeb. Jejich snaha však byla marná.

Hlavní odpovědnost za právní zmetek však nemají ti, kdo pro něj zvedli ruku, ale poslanci, kteří ho upekli a prosazovali: **předkladatelé byli Jana Pastuchová (ANO), Jan Bauer (ODS), Hana Aulická Jírovcová (KSCM), Vít Kaňkovský (KDU-ČSL), Lucie Šafránková (SPD), Markéta Pekarová Adamová TOP 09) a Lenka Dražilová (ANO).**

Kdo tahá za nitky v zákulisí?

Už na konci července sněmovna prosadila navýšení příspěvku na péči pro lidi ve třetím a čtvrtém stupni závislosti na pomoci druhé osoby, kteří žijí v pobytových zařízeních. Částky mají být podle dílčí poslanecké novely zákona stejné, jaké dostávají zdravotně postižení lidé žijící doma. Stát by na těchto dotacích vydal podle odhadu předkladatelů o 3,4 miliardy korun ročně navíc.

Rozhodně je třeba se ptát: Kam ty peníze putují? Nakolik poslouží lidem s těžkým zdravotním postižením k rozhodování, jakou službu si zaplatí? A v jaké míře samospádem přitečou do sociálního zařízení (jako důsledek zákonného navýšení maximální úhrady za službu), kde budou za souhlasu ředitele použity třeba k úhradě „pestřejší, kvalitnější stravy“?

Nejde o zbytečné řečnické otázky, už proto, že v těch zařízeních žije asi o 40 tisíc lidí. A není bezdůvodná domněnka, že hlavním lobbistou, který v zákulisí úspěšně tahá za nitky, je Asociace poskytovatelů sociálních služeb – největší profesní organizace svého druhu v naší zemi.

Senát v roli zachránce aneb Konec dobrý, všechno dobré

Nepovedený návrh zákona o sociálních službách, který mimochodem nepodpořilo ani ministerstvo práce, projednal v říjnu Senát. Ta-

ké na jeho členy naléhali lidé se zdravotním postižením i Národní rada, aby ho zamítli, případně k němu připojili pozměňovací návrhy: v obou případech by takzvaně spadl pod stůl. Což se naštěstí 26. října stalo.

K již uvedeným důvodům přidali senátoři další argumenty. Novelu odmítl nejprve sociální výbor Senátu a poté i ústavně právní výbor s tím, že byla legislativně špatně připravena a byla dokonce v rozporu s některými dalšími zákony: například se zákonem o veřejném zdravotním pojištění. Senátorka Šárka Jelínková jako jeden z důvodů pro zamítnutí zákona uvedla, že novela předpokládá vydání novely prováděcí vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádí zákon o sociálních službách. Ale k ní dosud nejsou známy ani základní teze!

Dalším problémem je, že zákon měl mít účinnost od 1. 1. 2022 a do té doby není možné vyhlášku vydat. Problém by byl také s novou registrací poskytovatelů sociálních služeb, se kterou návrh zákona počítal, neboť na ni vůbec není připraven informační systém, který používá ministerstvo práce a sociálních věcí.

Shrnuto do jednoho souvětí: Senát zabránil průšvih, který by jinak mohl zastavit už jen prezident republiky.

Čeho se dočkáme od nové Poslanecké sněmovny?

Miloš Pelikán

Justův seznam základních politických pravd

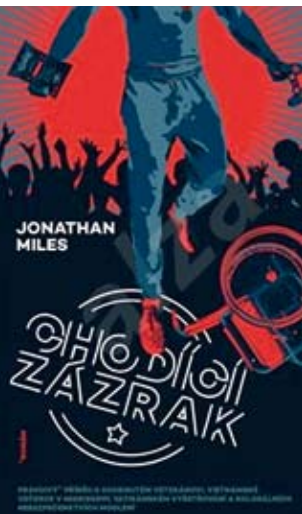
1. Cílem každého politika je být zvolen.
2. Politik touží být zvolen především proto, aby měl moc.
3. Politik touží být zvolen proto, aby měl peníze a aby jich měl moc.
4. Politik většinou nenaslouchá hlasům svých voličů.
5. Nenaslouchá ani hlasu svého svědomí; drtivá většina politiků žádné svědomí nemá.

Passovo přirovnání

Poslanec má k průměrnému voliči asi takový vztah jako k veřejným záchodkům; po většinu života je nepotřebuje, ale když je potřebuje, je rád, že je najde.

z knihy Murphyho zákony pro každého (vyd. Adonai, 2003)

Válečný veterán obětí vychytralosti

Který vozíčkář s poraněnou míchou by nechtěl znova chodit? Americký spisovatel Jonathan Miles, v naší zemi zatím neznámý, ve svém třetím románu žádný návod nenabízí. Ale jeho próza o ochrnutém válečném veteránovi je pozoruhodná a přečtení hodná.

Děj se odehrává v Mississippi, možná proto, že jde o nejchudší stát se silně věřícím obyvatelstvem. V roce 2014 před vietnamskou večerkou v jednom maloměstě vstane za úmorného vedra z vozíku válečný veterán Cameron a začne chodit. Podle místních je to zázrak. Když se o něm na facebooku zmíní jeho sestra Tanya, objeví se na obzoru dvě události: možné vojácko svatořečení a nová reality show. V trýznivé satirě se tak dostane do popředí otázka, jakou sílu má modlitba skrze sociální sítě, ale i „kurevsky nechutná sumička“, za kterou by se dala pořídit práva na příběh sourozenců.

Přijede vyšetřovatel z Vatikánu, na zázraku se snaží přivítat i vlastníci nuzného obchůdku, kam Cameron se sestrou onoho dne zamířili pro pivo a cigarety. Vozíčkář se proti své vůli stává pro každého jen symbolem toho, co chce vidět a proti čemu se chce vymezit. Vnucované role ovšem odmítá...

Veterán trpí posttraumatickým stresem způsobeným děsivými zážitky v Afghánistánu a utápí se v alkoholu. Kořeny jeho vleklé krize ovšem sahají hlouběji: až do mládí, kdy se hned po střední škole rozhodl vyměnit fotbal za vstup do armády. Postupně tak vychází najevo dojemný příběh mladíka, který jen chtěl být „normální“.

Miles se důmyslně pohybuje na pomezí mezi fakty, fikcí a pravdou, přičemž důležitou roli v jeho vyprávění má agresivní onlineový svět plný lží a nenávisti. Román tak formou i obsahem zajímavě rezonuje s postfaktickou současností.

Téměř pětisetstránkovou knihu vydalo na podzim Argo a lze ji pohodlně sehnat na internetu. (pel)

Výrazné rozšíření nabídky bezbariérových výletů

Jediným rozhledovým místem v přehledu je naše nejvyšší radniční vyhlídková věž s výškou 85,6 metru v centru Ostravy. Z terasy ve výšce 73 metrů, kam nejen vozíčkáře dopraví výtah, lze za příznivých povětrnostních podmínek vidět kromě města také panoráma Beskyd, Poodří a příhraniční část Polska, někdy i Jeseníky s nejvyšším Pradědem.

Snímek: archiv NPÚ

Pozdně gotický kostel Nanebevzetí Panny Marie v severočeském Mostě byl kvůli těžbě hnědého uhlí přesunut o 841 metrů. Tuto událost z října 1975 připomíná také zápis ve zlaté knize Guinnessových rekordů tisíciletí. Kostel má připravený okruh pro nevidomé s možností „prohlídky“ 20 haptických exponátů. Významnou památku mohou výjma spodních prostor navštívit také vozíčkáři.

Snímek: archiv NPÚ

Počátkem června představila agentura Czech-Tourism významnou aktivitu pro osoby se zdravotním postižením, příznivce turisticky přitažlivých památek nebo poznávacích výletů za krásami přírody – 70 tipů na výlet bez bariér po celém Česku. Na výběru zařazených zámek, expozic, zahrad, dokonce i jedné vyhlídkové věže, ale také jiných památek či míst se přitom významně podílely všechny kraje a poprvé i Národní památkový ústav (NPÚ).

Že jsou také vozíčkáři, neslyšící i nevidomí vítanými návštěvníky zmíněných objektů, potvrdil při představení aktivity ředitel agentury Jan Herget: „Pokračujeme v našem úsilí zviditelnit bezbariérová místa v Česku, motivovat k cestování lidi s tělesným nebo smyslovým znevýhodněním a přiblížit specifika bezbariérového cestování podnikatelům. Navíc tipy na výlet bez bariér mohou stejně dobře posloužit maminkám s kočárky nebo starším spoluobčanům. Cestování bez bariér představuje potenciál i pro samotné podnikatele. Cestovatelé se zdravotním znevýhodněním v drtivé většině necestují sami a jsou ochotni za kvalitní služby připlatit a pravidelně se za nimi vracet.“ V podobném duchu se vyjádřila také

Naďa Goryczková, generální ředitelka NPÚ: „Zpřístupňování památek pro lidi s různými zdravotními postiženími je naší dlouhodobou snahou, stále rozšiřujeme nabídku elektronických průvodců ve znakové řeči, haptické modely i bezbariérové trasy. U některých památek je to složité z podstaty věci – hrady byly stavěny jako nedobytné pevnosti, takže jejich zpřístupnění pro tuto skupinu návštěvníků je o to těžší. My se o to ale postupně snažíme a například v nových projektech památkových obnov je s bezbariérovými přístupy počítáno.“

Výletníkům s handicapem je v současné době nejen pro tyto případy nápomocna řada moderních technologií. Vozíčkáři s oblibou využívají například aplikaci vozejmap.cz. Neslyšícím slouží pro tlumočení do znakového jazyka aplikace Singlstate, k představení památek neslyšícím v „jejich“ jazyce je vhodná aplikace DeafTravel. Slabozrací a nevidomí si s sebou často berou jako pomocníka třeba hlasovou navigaci Google Maps, v oblíbě mají i haptické Mapy.cz.

Kompletní přehled krajských tipů na bezbariérové výlety zveřejňuje web www.kudyznudy.cz/aktuality/cestovani-bez-barier-nejlepsi-tipy-z-regionu, soupis šlechtických sídel (příp. jejich součástí) uvádí web www.kudyznudy.cz/aktuality/cestovani-bez-barier-navstivte-hrady-a-zamky-i-s-h. (mk)

Centrum Kosatec oznamuje: Od srpna tiskneme, samozřejmě trojrozměrně

Tiskárny jsme vybalili z krabic na začátku srpna. A společně s Tomášem Řezníčkem jsme nad nimi strávili po odpoledních desítky a desítky hodin: nejdřív jsme je museli postavit a zprovoznit a pak jsme se jako úplní začátečníci s nimi učili zacházet. Prostě situace, jako když hodíš neplavce do vody, aby se sám naučil plavat.

□ Je pozoruhodné, že jde o české mašinky...

Ano, jsou od pražské firmy Prusa Research.

Ta je druhým největším výrobcem 3D tiskáren na světě a dodává je do mnoha zemí. Výběr jsem měl na starosti já: samozřejmě jsme mohli koupit několiknásobně levnější výrobky z Číny, ale protože jsme posháněli dostatek peněz a preferovali jsme kvalitu, byla to jasná volba. Zakladatel a klíčová osobnost firmy Josef Průša, dnes jeden z nejbohatších Čechů, vymyslel a vytvořil celý fungující systém: software, 3D tiskárnu i výrobní materiál. Navíc firma, která byla založena v roce 2012, poskytuje poradenství 24 hodin denně po celý týden, i to se cení... Bez obav jsme od ní nakoupili všechno, co jsme potřebovali.

□ 3D tiskárny mají zcela odlišnou podobu. Na jakém principu fungují?

Tiskárny se liší nejen vzhledem, ale i technologií. Uživatel však nejdřív musí vytvořit v počítači prostorový model a převést ho do nastaveného formátu, aby ho přečetl software pro ovládání tiskárny. Samotný tisk probíhá buď vytlačováním pryskyřicové taveniny z trysky nahřáté asi na 200 stupňů, nebo pokládáním souvislých vrstev materiálu souhrnně zvaného filament, které zabere víc času. Na výběr je asi dvacet barev, které se samozřejmě dají kombinovat.

□ Co se v Kosatci už tiskne a co se bude tisknout?

Zatím zkoušíme drobnější předměty, třeba formičky na pečivo, vajíčka nebo maketu petřínské rozhledny. Naše partnery a sponzory letos potěšíme stylovou novoročenkou: chceme udělat nějakých padesát šedesát kusů. No a v budoucnosti se hlavně zaměříme na předměty podle zakázek: dovedu si představit loga firem nebo detailní miniaturu vlakového nádraží či Pernštyňského náměstí.

Taky chceme v recepci Kosatce vytvořit stálou výstavku, aby si každý, kdo vstoupí do budovy, mohl vzorky ze 3D tiskárny prohlédnout a odnést si nějaký za symbolickou cenu jako suvenýr. Výrobky budeme prodávat taky v e-shopu.

(pel)

Česká abilympijská asociace děkuje Krajskému úřadu Pardubice, který na pořízení 3D tiskáren poskytl grant ve výši 150 tisíc korun.

Od srpna jsou v pardubickém Kosatci v provozu dvě 3D tiskárny. Obě mimochodem vyrobila česká firma, která patří celosvětově k naprosté špičce v oboru. A jak se dozvíte v rozhovoru, který nám poskytl vozičkář **Kamil Mertl**, mají široké možnosti využití pro podnikatele i v běžné domácnosti.

□ Jak vznikl nápad na pořízení těchto přístrojů?

Dlouho o tom mluvil Jaromír Krpálek, předseda našeho spolku, on je technicky založený a fandí novinkám v počítačové oblasti. Přemýšleli jsme, co dalšího bychom mohli v Kosatci zkusit. No a ve vhodnou chvíli se objevila nějaká grantová výzva, ze které se daly pokrýt náklady na zakoupení tiskáren. Tak jsme do toho šli.

Přiblížení života s postižením hravou formou

Jednou z oblíbených aktivit Centra Kosatec jsou zážitkové semináře.

A proč je v názvu slovo „zážitkový“? V přátelském prostředí a zábavným způsobem dospělí i děti zažívají prostřednictvím manipulace a jízdy na vozíku, pohybu v tzv. stařeckém obleku, brýlí simulujících různé oční vady, užívání druhé ruky, než na kterou je konkrétní člověk zvyklý, a mnohých dalších „cvičení“ a úkonů pocitu osob se zdravotním postižením. Ale nejen to, naučí se také správný přístup k nim v různých životních situacích, stejně jako to, jak jim usnadnit život s bariérami. Nic není lepšího, než když o svém handicapu a s ním spojených problémech a potřebách otevřeně hovoří přímo takový člověk: a právě to je také důležitá součást seminářů. Všichni účastníci proto získávají lepší povědomí o životě se zdravotním postižením, především ale nedocenitelnou zkušenost pro setkání s takovým člověkem.

Zážitkové semináře doposud absolvovaly stovky spokojených účastníků dospělého i dětského věku. Koncem tohoto roku k nim přibývají zaměstnanci pardubických příspěvkových organizací z oblasti kultury: Centrum Kosatec se totiž pro ně stalo na základě do-

hody s magistrátem města „dvorním dodavatelem“ těchto seminářů.

O spokojenosti svědčí i množství kladných referencí účastníků. Na ukázkou následující:

Pracovníci Kosatce nás vtáhli do problematiky, byli velmi ochotní odpovídat na naše dotazy. (Filharmonie Pardubice)

Ušité na míru, respondenti byli nadšení. (Krajská knihovna)

Perfektní, profesionálně připravené, mohli se otevřeně zeptat přímo OZP. (Východočeská galerie)

Moc užitečné, obohacující. (Základní umělecká škola Polabiny)

Bylo to super, interaktivní, velká pochvala. (Východočeské muzeum)

Profesionální, překvapilo je, s čím se lidé se zdravotním postižením potýkají, soucit od chodících lidí, když jsem vyjel na vozíku na chodník, dívali se na mě jinak, zážitkový seminář byl prvotřídní. (Dům dětí a mládeže)

Podrobnosti o popisované aktivitě uvádí web www.centrumkosatec.cz/zazitkovy-seminar/.

(mk)

Linka návratu pomáhá po propuštění z nemocnice

Lidem po těžkých úrazech a vážných onemocněních pomáhá se zajištěním pomoci a podpory po propuštění z nemocnice Linka návratu. **Sociální pracovníci poskytují bezplatné konzultace na čísle 770 170 651 každý všední den od 9 do 14 hodin nebo prostřednictvím formuláře**, který je přístupný přes stránky nemocnice www.mnnp.cz nebo pomocí QR kódu. Linku provozuje pražská Městská nemocnice následné péče.

„Po týdnech či měsících hospitalizace potřebuje téměř každý člověk podporu, aby se mohl opět vrátit do běžného života. Lidé často netuší, na koho se mohou obrátit a kde požádat o asistenční služby nebo kompenzační pomůcky, na jakou pomoc mají nárok. Sociální pracovníci s tím běžně pomáhají pacientům naší Městské nemocnice následné péče. Nově chceme tento typ poradenství nabídnout i dalším lidem, zejména obyvatelům hlavního města,“ informovala Milena Johnová, radní pro sociální politiku a zdravotnictví. (pel)

Oboustranně přínosný pracovní portál

Do obecného povědomí zaměstnavatelů se stále nedostala informace, že zaměstnávání osob se zdravotním postižením je výhodná investice a že tedy není žádný důvod k obavě zaměstnat takové lidi. Ke zlepšení situace vznikají různé koncipované aktivity. Jednou z poměrně nových je webový portál Národní rady osob se zdravotním postižením ČR www.praceprozp.cz.

V podstatě ho lze charakterizovat jako jediný informační kanál, který osobám se zdravotním han-

dicapem umožňuje po bezplatné registraci nabízet své schopnosti a dovednosti potenciálním zaměstnavatelům působícím na chráněném i volném trhu práce, ti recipročně mohou nabízet vhodné pracovní pozice. Velkou výhodou je přitom skutečnost, že zaměstnavatelům odpadá nutnost vyhledávání výběrových řízení a uchazečům o práci psaní inzerátů. Nechybí pochopitelně informace o novinkách na pracovním trhu nebo o pracovních legislativě, ale ani ze souvisejících oblastí. (mk)

Moderní technologie, která poodhaluje svět blízké budoucnosti

Hybná síla budoucnosti. I za ni bývá považován **3D tisk** neboli přírůstková výrobní technologie (anglicky 3D printing či additive manufacturing). **Jde o tvorbu třídimenzionálního pevného objektu z digitálního souboru.** Předmět je vytvářen pokládáním souvislých vrstev materiálu, dokud není celý dokončen. Každá z těchto vrstev je vlastně jeho úzce rozříznutou horizontální částí.

Počátky technologie spadají do roku 1986, kdy si Američan Chuck Hull nechal patentovat technologii stereolitografie, spočívající v trojrozměrném laserovém tisku s využitím UV laseru a tekutého fotonopolymeru. Na konci 90. let Hull ve své firmě vytvořil první zařízení tisknoucí v 3D formátu pro širokou veřejnost: takzvaný stereolitografický model. Ten se stal základem vývoje dnešních 3D tiskáren.

Navzdory velkému zájmu o tuto výrobní technologii ze strany médií, jež informují zejména o jejich atraktivních způsobech využití jako 3D tisk ve vesmíru, k němuž poprvé došlo v listopadu 2014, spadá zatím většina dosavadních aplikací do oblasti vývoje prototypů v průmyslu. Stejná situace je také v Česku. Jinými slovy, jde o perspektivní obor, který se rychle rozvíjí.

Od čelisti až po generála na koni

Ve zdravotnictví už vědci tisknou objekty podobné kostem a podařilo se vytvořit i umělou čelist a lidské ucho. Lékaři doufají, že bude možné upravit tiskárnu a zásobník tak, aby šlo tisknout „živé“ objekty. Šlo by o vrstvy ze skutečných buněk, které by po nanesení zůstaly funkční. K tomuto postupu by se používala náplň z embryonálních kmenových buněk, která však je vysoce citlivá, a proto je nutné tisknout v prostředí, které je pro ni uzpůsobeno. Otevřela by se tak cesta k vytváření celých orgánů pro transplantace.

Dalším slibným trendem je 3D tisk potravin a dokonce i celého pokrmu. Rozvíjí ho americký Národní úřad pro letectví a vesmír (NASA). Astronauti by se měli dostat k chutnému, výživnému a snadno připravitelnému jídlu. Předpokládá se využití několika náplní, které se na sebe postupně navrství do konečné podoby.

Existují už tiskárny, které lidem zhotoví cukrovinky. Používají k tisku čokoládu či cukr naplněný vanilkovou, mentolovou nebo melounovou příchutí. Stojí za zmínku, že díky nanášení vrstvy za vrstvou lze dosáhnout tvarů, které by se v klasické gastronomii neobjevily.

Začíná se experimentovat s 3D tiskem ve stavebnictví. Například firma Icon nabízí několik rodinných domů v Texasu a vytváří nízkonákladové domky v chudinských oblastech Latinské Ameriky. V roce 2020 vznikl první 3D tištěný dům také v Česku: je v Praze na břehu Vltavy a dostal název „Prvok od Buřinky“. Ovšem největším výtiskem v naší zemi je sousoší „Generál Laudon na koni a pes“, které se nachází v Laudonově domě v Novém Jičíně (viz snímek).

Malé 3D tiskárny se čím dál více využívají také v domácnostech. Existuje mnoho aplikací, kde lze navrhnout jednoduché modely v počítači i bez velkých znalostí potřebného softwaru. Lidé si tak můžou vyrobit drobné domácí pomůcky, náhradní díly, dekorace nebo hračky. (pel)

Nápaditý projekt zapojuje studenty do světa hendikepovaných lidí

Centrum Kosatec zahájilo v říjnu zajímavou a smysluplnou spolupráci s Fakultou ekonomicko-správní Univerzity Pardubice. „Jsme největší zaměstnavatel hendikepovaných osob v krajském městě a napadlo nás propojit aktivity neziskové sféry s mladými lidmi. Pro tento projekt je zmíněná univerzita jako tradiční a významná instituce ideálním partnerem,“ vysvětlila Hana Homolková, PR manažerka Kosatce.

Proběhla série konzultačních schůzek, studenti se o svět lidí se zdravotním postižením zajímají a seznamují se také s fungováním Kosatce. Následně pak v semestrálních pracích řeší téma, která jsou plně využitelná pro rozvoj pardubického centra. „Někteří studenti se dokonce stali dobrovolníky, kteří nám pomáhají při zážitkových seminářích,“ dodala paní Homolková.

(pel)

POLYGRAFICKÉ SLUŽBY PRO III. TISÍCILETÍ

grafický design • předtisková příprava • ofsetový tisk
velkoplošný tisk • nakladatelství • reklamní předměty

sídlo společnosti, tiskárna

Táborská 1667, 286 01 Čáslav, tel./fax: 464 629 719, caslav@studiopress.cz

grafická studia

Hlída Míru 92, 530 02 Pardubice, tel./fax: 464 629 719, pardubice@studiopress.cz
Jeseniova 500, 130 00 Praha 3, tel./fax: 271 771 414, praha@studiopress.cz

Abilympijský zpravodaj

Poznávání kraje vynálezce, jehož jméno zná málokdo...

Jednotlivá zastavení

1a Plasy	7 Lomnička
1 U Viaduktu	8 Malenice
2 Mazolinský mlýn	9 Dražeň
3 Tři Hadriáni	10 Alžbětino údolí
4 Lomanský rybník	11 Velký kříž
4a Černá jáma	12 Hrad Bělá
5 Hájovna Lomany	13 Dolní Bělá
6 Dvůr Lomany	13a Dolní Bělá

Stejně jako jiné oblasti u nás skýtá také severní Plzeňsko množství turisticky přitažlivých míst. Vydáme se sem na putování mezi městem Plasy a obcí Dolní Bělá. „Průvodcem“ nám přitom bude 13kilometrová naučná stezka Ludvíka Očenáška (na obrázku v mapce), právě onoho „tajemného“ muže, který toho tolik vymyslel i dokázal, ale z paměti většiny lidí vymizel.

Stezka s 13 informačními panely (v roce 2018 se na ní uskutečnila generální oprava) se od všech ostatních takových cest od svého otevření 28. září 2008 odlišuje jedním významným doplňkem: díky osazení všech panelů také popisem v Braillově písmu ji totiž mohou projít a přitom se mnohé dozvědět také nevidomí turisté. Na ostatní výletníky čeká při pohybu po většinou zpevněných komunikacích mírně zvlněným členitým terénem několik pěkných rozhledů do okolní krajiny. A jak dokládá otřesná mapka, stezka vede – mimo krátké odbočky – po zelené turistické značce. Kromě chodců ji zvládnou také cyklisté a dokonce i jezdci na koních. Pro vozíčkáře ovšem celá vhodná není, v podstatě pohodově a mnozí i bez doprovodu ale mohou absolvovat úvodní „městskou“ část.

Největší zajímavost na trase ukrývá zrenovovaná hájovna Lipovka v Lomanech – uvnitř je umístěno soukromé muzeum těžby borové smoly, suroviny dřívě často používané k utěšňování sudů nebo také přidávané do střelného prachu. Přestože při vstupu je nutno překonat dva nevyšoké schůdky, určitě vždy budou nablízku ochotné ruce, které pomohou vozíčkářům dostat se bez větších překážek dovnitř. Prohlídku je ale nutno předem domluvit na mobilu 731 587 426 s majitelkou muzea Janou Čihákovou, která je zároveň předsedkyní spolku Přeskopec, který se ve svých aktivitách soustředí na ochranu přírodních a historických památek a který také zásadně přispěl ke vzniku stezky.

Vynálezce a konstruktér Ludvík Očenášek (1872–1949) se narodil ve vesničce Kříše u Rokycan v chudé rodině, v Dolní Bělě chodil do školy, životní cestu ukončil v nedaleké obci Dražeň. Z jeho vynálezů připomeňme alespoň první český monocykl (jednokolo), letecký hvězdicový motor, letadlo vlastní konstrukce pro dvě osoby, vzdušné torpédo, hydrodynamický

Hájovna Lipovka s muzejní expozicí.

člun, raketu na reaktivní pohon nebo bezhlučný kulomet, ozvučil také velký stadion na Strahově. Na pražské Bílé hoře se v březnu 1930 při prvních zkušebních letech dostaly jeho rakety na tuhá paliva až do výšky 1,5 kilometru; pokusy s raketami se zájmem sledovali i Američané.

Top lákadlem regionu je rozsáhlý komplex cisterciáckého plaského kláštera a zámku rodu Metternichů – více informací o zdejší dominantě přináší web www.klaster-plasy.cz/cs. (mk)

Dvanáct zastavení naučné stezky; popisky pro nevidomé jsou vespod tabule.

1991-2021

Letos v září oslavila stavební a developerská společnost **STAKO** třicet let fungování na trhu a díky své úspěšnosti se dlouhá léta řadí mezi špičku regionálních dodavatelů v oboru stavebnictví. Od svých počátků působí jako generální dodavatel pozemních staveb se specializací na občanské, bytové a průmyslové stavby. **STAKO** se může pochlubit celou řadou úspěšně realizovaných projektů. Několik z nich pak bylo oceněno titulem Stavba roku Královéhradeckého kraje. **Rekonstrukce Galerie moderního umění v Hradci Králové** však získala titul nejcenější - **Stavba roku 2017**.

A protože se kulatiny hodí náležitě oslavit, přijala pozvání od majitele společnosti pana Petra Kuldy na STAKOFEST, který se uskutečnil v areálu na Výravě, spousta hostů a mezi nimi i **primátor Hradce Králové prof. Alexandr Hrabálek**, který popřál do té následující třicítky mnoho dalších úspěšných staveb.

STAKOFEST

...to nejlepší z Hradce Králové

30 let kvality a zkušeností

ING. PETR HOMOLKA

Pro chvíle oddechu

Česká abilympijská asociace letos ... (1. tajenka) od doby, kdy se přestěhovala z dosti nevyhovujících prostor do bezbariérové budovy se současným názvem Centrum Kosatec (na snímku jižní pohled z ptačí perspektivy; vyčnívající věž vzadu slouží pro potřeby telekomunikací).

Tuto událost si jako každý rok v září připomněla dnem otevřených dveří. Po loňském „slunečním“ tématu se tentokrát celodenní akce nesla ve znamení ...

(2. tajenka je skrytá v obrazci křížovky, je potřeba ji „přeložit“ do textové podoby) a všeho, co s tímto živlem jakkoli souvisí.

Vodorovně: **A.** Obyvatel pralesa; poslední Rožmberk; lososovitá ryba; severský paroháč; předložka. – **B.** Celní kód Surinamu; vysoká karta; mužské jméno; v esperantu „velmi“; zvrtné zájmeno. – **C.** Čínské ženské jméno; k čemu; kus hadru; rebelie v japonském prostředí; snížený tón. – **D.** Který (zastarale); moučka z kurkumu; španělská exkrálovna; slovenská pádová otázka; značka teluru. – **E.** Římskými číslicemi 6; mezinárodní kód letiště Namatanai; spolužák Šebestové; Starořek; anglické zájmeno. – **F.** Kantovy iniciály; tekutina vylučovaná ledvinami; epocha; číslovka základní; MPZ Nizozemska. – **G.** Český průmyslník; podpora vlivné osoby užitá k získání výhody. – **H.** Hvězda v souhvězdí Orla; nejvýchvěvnější kamenné uhlí.

Svisle: **1.** 1. část 1. tajenky. – **2.** Dostávat se někam. – **3.** Z vnitřku pryč; topidlo. – **4.** Symetrála; římskoněmecká královská dynastie. – **5.** Vozka (nářečně); šípový jed. – **6.** Souřadící spojka; moje; přátelský pozdrav. – **7.** Audienční sál v iránsko-sásánovské architektuře; polní plošná míra; značka radonu. – **8.** Vysoký kopec; citoslovce posmání; otec (řídce). – **9.** Posunovat; SPZ okresu Třebíč. – **10.** Oddělené čestné místo v kostele; mezopotamský bůh. – **11.** Český operní pěvec; značka kilocoulombu. – **12.** Kavkazská etnická skupina. – **13.** 2. část 1. tajenky.

Pomůcka: ATN, íván, Lanna, Otoni, ran, tre.

(mk)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
A													
B													
C													
D													
E													
F													
G													
H													

Pravidla soutěžní křížovky:

- 1) Vyluštěné a řádně zkontrolované tajenky včetně příslušných čísel lze posílat **do konce února 2022** na e-mailovou adresu milos.kajzrlík@centrumkosatec.cz (předmět: Křížovka).
- 2) Tři vylosovaní luštitelé obdrží jako cenu originální výrobek z dílen Centra Kosatec.
- 3) Protože ceny doručuje pošta, je nutností připsat také korespondenční adresu. V případě předchozí domluvy na zmíněném kontaktu je ovšem možné si cenu osobně vybrat v Kosatci. (mk)

Česká abilympijská asociace děkuje uvedeným městům a obcím za pokračující podporu svých aktivit.

DAŠICE

DŘÍTEČ

HLINSKO

HORNÍ JELENÍ

CHRUDIM

JANKOVICE

MIKULOVICE

MORAVANY

NASAVRKY

PODĚBRADY

RABŠTEJNSKÁ
LHOTA

RÁBY

RYBITVÍ

SEZEMICE

SLATIŇANY

SRNOJEDY

STARÉ HRADIŠTĚ

STARÉ ŽDÁNICE

VLČÍ HABŘINA

VYSOKÉ MÝTO

Dokázali byste to také?

V tomto článku zmíníme za přispění webu www.dobryden.cz tři nevšední rekordní výkony z období od roku 2016, které pelhřimovská Agentura Dobrý den eviduje ve své České databance rekordů s různými nej... z mnoha oborů a oblastí. První dva rekordy přitom jejich držitel pojal jako charitativní akci na pomoc někomu se zdravotním postižením, poslední vytvořila přímo taková osoba.

Za tři dny ujel nejvíc kilometrů na vysokém kole v červenci 2016 Vladimír Vídím z Roztok (u Prahy). Díky tomu si mohla mladá vozíčkářka Adélka splnit svůj sen – cestu k moři.

Ke zdolání 1058 kilometrů v sedle repliky historického bicyklu na čtyřkilometrovém okruhu potřeboval 70:45 hodin, přičemž čistý čas jízdy měl hodnotu 50:18 hodin.

Při běhu od pramene Vltavy k prameni Labe zdolal od 9. do 14. září 2017 ultramaratonec René Kujan z Kralup nad Vltavou za 132:08 hodin vzdálenost 341,601 kilometrů. Výkon byl o to náročnější, že po celou dobu trvání mohl využít jen to, v čem právě běžel a co měl uloženo na zádech v běžecském batohu o váze 5,8 kilogramu.

Během podpořil kampaň České asociace paraplegiků s názvem „To dáááš!“ na získání prostředků na projekt Startovací a podporované bydlení, který pomáhá vozíčkářům s poúrazovým poraněním míchy k samostatnému návratu do života.

Nejrychlejší krájení nudlí nevidomým předvedl 10. srpna 2021 při tiskové konferenci v Muzeu rekordů a kuriozit Pelhřimov Pavel Kubíček z jihomoravského města Miroslav. Nakrájet nudle o maximální šířce 3 milimetry z 500gramového těsta se mu podařilo za 2:30,53 minuty.

(mk)

NAŠE AUTO

Asistence
ZDARMA

MĚJTE ZA VOLANTEM POHODU

Pojištění Naše auto chrání váš vůz i vás. Nabízíme vše, od asistenčních služeb až po vyplácení doživotní renty při úrazu.

www.csobpoj.cz

ČSOB Pojišťovna
Jednoduše pro vás

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Vesna

Zakoupením 3D tiskárny nám ukázali, že dovedou držet krok s dobou

Během dne otevřených dveří v Kosatci nám poskytl rozhovor i náměstek pardubického primátora **Jan Mazuch**.

◆ Co vás sem přilákalo?

Na radnici mám na starosti rozpočet, akciové společnosti města, kulturu a cestovní ruch. Ale ještě než jsem nastoupil na tuhle pozici, pracoval jsem ve firmě, která podporovala Kosatec. A taky uplynula doba, kdy ještě dobíhala evropská dotace: už několik let tedy můžou naplno rozvíjet své nápady. Právě proto mi přijde logické zajímat se o něj dál.

◆ Jaké pocity a myšlenky si odnášíte?

Na dni otevřených dveří jsem potřetí. Když pominu to, že je tady perfektní prostředí a lidé s různým hendikepem tady našli uplatnění, nejvíc mě zaujal hoch na vozíku, který nám vysvětloval a ukazoval, jak funguje 3D tiskárna a k čemu se dá použít.

◆ Překvapilo vás to?

Tak úplně ne. Už jsem věděl, že v Kosatci třeba chovají včely a mají pekařskou a keramickou dílnu. Že prostě umí realizovat své nápady. S 3D tiskárnou navíc ukázali, že drží krok s dobou. Ale zapadá mi to do jejich celkové koncepce a zas tak velké překvapení to pro mě není.

◆ Dá se tak vyrobit i malá Eiffelovka. Nechá si město zhotovit v Kosatci třeba nějaké suvenýry?

No, určitě se můžu zeptat. (úsměv) Ale hned když jsem přišel, napadlo mě, že by se takhle udělala 3D projekce domu nebo bytu nabízeného k prodeji. Čili já si spíš dovedu představit, že když město bude něco budovat, zadá si v Kosatci vytvoření prostorového modelu. Ten by určitě poskytl zájemcům lepší, důkladnější představu než pouhé fotky.

◆ Kdybyste se tady mohl naučit nějakou dovednost, která by vás nejvíc lákala?

Samozřejmě práce s tou moderní tiskárnou. Jde o perspektivní a atraktivní věc.

◆ Další otázka je z jiného soudku. Lidé s těžkým postižením musejí na veřejnosti zdolávat četné překážky. Pomáhá jim nějak radnice?

Na našem oddělení kultury jsme se třeba zabývali odlišností bariér pro různé typy postižení. Nedávno jsme schválili dokument „Kultura pro všechny“: koncepci odstraňování bariér v přístupu ke kultuře. Kosatec například v současné době pořádá osvětové zážitkové semináře pro pardubickou filharmonii, divadlo a další kulturní organizace.

Jde nám společně o to, aby i kumštýři z městských kulturních institucí věděli, jak se vhodně chovat k člověku s hendikepem. Jinou pomoc samozřejmě potřebuje vozíčkář a jinou třeba nevidomý člověk... Proto ve spolupráci s Kosatcem připravujeme projekt s pracovním názvem „Culture Buddy“, jehož cílem je zprostředkovat doprovod nejen hendikepovaných osob na kulturní akce.

◆ Máte nějaký vzkaz pro zaměstnance v Kosatci?

Určitě bych jim poděkoval za to, že se věnují lidem se zdravotním či jiným znevýhodněním, protože jejich práce je záslužná a nepostradatelná. (pel)

Kosatec oslavil kulatiny ve stylu vodního světa

Centrum Kosatec oslavilo 10 let existence. Jeho dveře se otevřely dokořán v úterý 14. září. Na komentovanou prohlídku bezbariérové budovy se až do 17 hodin mohli vydat dospělí i děti. Čekaly však na ně i další zážitky.

„Propuli jsme zdárně deseti lety, a tak jsme oslavu volně spojili s tématem vodního světa a námořnictví,“ vysvětluje ředitelka Pavlína Potůčková. Ostatně, od názvu centra není slovtvorně daleko k největšímu druhu delfína...

Před vchodem do budovy ve Sladkovské ulici se objevil maják symbolizující pomoc a naději pro osoby se zdravotním postižením či sociálním znevýhodněním. Děti si mohly vyzkoušet jízdu na mechanickém vozíku a na handbiku. Ve společenském sále je lákalo chytání keramických rybiček na udičku. Kdo chtěl, mohl se zapojit na trenažeru veslování. Připraven byl i nápaditý fotokoutek: umožňoval zapozovat v tlamě žraloka či těle mořské panny nebo společnou plavbu na jedné lodi. A kreslily se rybičky podle šablony, ze kterých pak vzniklo ozdobné akvárium.

V relaxační místnosti mohli zájemci díky stařeckému obleku zakusit pocity člověka v pokročilém věku se zdravotními potížemi. Svůj sortiment předvedla a k zakoupení nabídla šicí a keramická dílna.

Největší atrakcí se pro návštěvníky stala 3D tiskárna: o nové aktivitě v Kosatci pojednávají články na str. 3.

Na střeše impozantní bezbariérové budovy lidé zjistili, jak probíhá a co vše obnáší včelaření. Vodnímu světu se přizpůsobila i kavárna v přízemí. V jejím menu byly třeba jednohubky s rybí pomazánkou, utopenci, sladké dunajské vlny či nefalšovaný námořnický guláš.

Den otevřených dveří se v Kosatci povedl, jak dokazují i rozhovory s návštěvníky.

(pel)

„Centrum nabízí stále víc služeb,“ říká Leona Konečná z Pardubic

□ Proč jste navštívila Kosatec?

Hlavně jsem se těšila na kombinaci pekárny s přípravnou zdravých svačinek a kuchyní. Když jsem tady loni viděla ty místnosti, pomyslela jsem si, že jsou malé na to, aby se do nich vešlo potřebné vybavení. Ale dnes je mi jasné, že to dopadlo dobře, že ani ty prostory nejsou stísněné. A říká mi si, jaký měli v Kosatci fantastický nápad, když všechno soustředili do jednoho místa. Teď jim uvolnění po koronaviru nejspíš dovolilo naplno rozjet provoz a otevřít kavárnu.

O Kosatci vím asi čtyři roky. A když je tady den otevřených dveří, jdu se podívat. Pokaždé vidím posun k lepšímu. Letos mě nejvíc zaujal chov včel: to je fantastický nápad. Chtěla jsem se zeptat, jestli vůbec mají dostatek potravy, když jsou tady ve městě.

□ A co jste se dozvěděla?

Že mají. A že městský med je kvalitní díky stromům a zeleni, která je tady kolem budovy trvalá. Dokonce ho můžou dávat delší dobu než třeba v lese na horách, kde je dřív zima.

□ Velmi atraktivní novinkou je 3D tiskárna...

Ta mě ohromně překvapila. Vůbec by mě nenapadlo, že se Kosatec bude věnovat i těhle oblastí. Ale vlastně jde o logický krok: mají tady keramickou dílnu a pekárnu, pro které tiskárna může vyrábět nové formy.

Kosatec prostě rok od roku stále víc rozkvétá! Přeju lidem ve vedení i zaměstnancům, aby se jim dál dařilo, aby všechny jejich úmysly a projekty dobře dopadly. A nám všem přeju, aby letos už nedošlo k opatřením, která výrazně omezují společenský život.

□ Pokud jde o lidi se zdravotním postižením, máte nějaký svůj sen?

Hrozně ráda bych dělala klasickou sociální práci, ale na to nemám kvalifikaci. Láká mě činnost v sociálních službách: umím si představit, že bych lidem s postižením třeba dělala doprovod třeba při cestách k zaměstnavateli. Na úřadu práce se profesně zabývám poradenstvím, tak by se to vhodně doplňovalo.

(pel)

Abilympijský květen: nepříznivé okolnosti mohou plány změnit

Nikdo nedokáže v současnosti spolehlivě odhadnout budoucí koronavirovou situaci; jedno z vyjádření Světové zdravotnické organizace tvrdí, že pandemie překoná i rok 2022... Je tedy i nemožné pregnantně říci, jakého stupně závažnosti dosáhne v pátém měsíci příštího roku, kdy by se měly uskutečnit hned tři abilympiády. Je dobré doplnit, že pokud se přitom jedná o akce „přesunuté“ právě covidem.

Národní abilympiáda Pardubice

Jednodenní 28. ročník uspořádá Česká abilympijská asociace (CAA) v pátek 20. května v bezbariérovém Centru Kosatec.

Kvůli menším prostorům je jisté, že organizátoři vyhlásí méně soutěžních disciplín a s největší pravděpodobností se bude moci v každé z nich prezentovat nižší počet abilympioniků. Otázka případného doprovodného programu je zatím ve fázi uvažování. I přesto to bude AbiFest, tj. akce s názvem, který měla v květnu 2019 dvoudenní premiéra festivalu zážitků a boření bariér, jehož součástí abilympiáda byla.

Přehled vybraných soutěžních disciplín, zvolený maximální počet účastníků v nich, termín spuštění přihlašování i veškeré související informace postupně zveřejňuje webová adresa www.centrumkosatec.cz v části Aktivita/Abilympiáda + AbiFest.

Budova Kosatec v centru města je 10 let sídlem CAA, tedy i místem uskutečňování většiny jejích aktivit.

10. mezinárodní abilympiáda Moskva

Abilympijské národní centrum Ruské federace potvrdilo coby organizátor jubilejního ročníku vrcholné soutěžní přehlídky abilympijského hnutí dříve známé skutečností: bude se konat od pondělí 23. do neděle 29. května v moderním pavilonu číslo 75 areálu Výstavy úspěchů národního hospodářství (viz snímek) ve čtvrti Ostankino zhruba 10 kilometrů od centra metropole.

V této době by už měly všechny státy, které přislíbily účast, obdržet pře-

hled vyhlášených disciplín – v plánu jich bylo 55 v osmi kategoriích, i předběžná jednotlivá soutěžní pravidla. V listopadu spuštěné online přihlašování potrvá do ledna, výběr mezinárodních rozhodčích o měsíc déle. Je ovšem třeba ještě zmínit, že jedním z dohodnutých bodů dřívějších jednání organizátorů a vedení Mezinárodní abilympijské federace je případné uspořádání hlasování o dalším možném posunutí termínu konání.

Počátkem října poslala CAA 16 úspěšným soutěžícím z předchozích pardubických abilympiád dopis s nabídkou nominace celkem do devíti disciplín (po třech do košíkářství, keramiky, fotografování a počítačové editace textu). Šest z nich projevilo zájem, dva odmítli, ostatní se do uzavěrky nevyjádřili.

K zásadnímu obratu ovšem došlo v polovině listopadu, kdy CAA s konečnou platností rozhodla o neúčasti našich abilympioniků. „Viníkem“ je pochopitelně především obtížně předvídatelná covidová situace v době akce.

Stejně jako o pardubické abilympiádě jsou také o této postupně uveřejňovány informace na uvedeném webu.

Abilympiáda pro děti a mládež Praha

Jedličkův ústav a školy připravuje

je loňský dvakrát přeložený 19. ročník na sobotu 14. května. K podrobnějším informacím doporučujeme sledovat web <http://abiprodeti.cz>.

(mk)

Oslavy čtvrtstoletí Asociace obohatí kumštýř Jan „Honza“ Lušovský

Česká abilympijská asociace oslaví v příštím roce čtvrtstoletí své existence. Nepůjde o nic suchopárného: dominovat bude pohoda, zábava a překvapení.

Neziskovku založili v Praze v roce 1997 převážně vozíčkáři s cílem uspořádat v hlavním městě co nejlépe 5. mezinárodní abilympiádu. Ale v novém tisíciletí má Asociace sídlo v pardubickém Centru Kosatec a na východě Čech také rozvíjí mnoho aktivit pro lidi se zdravotním postižením či sociálním znevýhodněním. V minulosti s ní spolupracoval i kreslíř a bavič Jan Lušovský. Ten už přislíbil, že příjemní i chystané oslavy...

Coby humorista a mistr stolničení obohatil nespočet akcí pro dospělé i děti. Jeho vtipné obrázky při živých vystoupeních jdou snad do tisíců. Přidává k nim trefné bonmoty a ukazuje kreslené učební pomůcky. Vydal několik autorských knížek. A miluje koňské dostihy.

Obsluhoval anglického prince i českého prezidenta

Jan Lušovský je sice rodilý Pardubák, ale dlouhé roky bydlí se svou manželkou v Chrudimi. Vitální sedmdesátník, který jezdil po silnicích i za deště v otevřeném žlutém kabrioletu, v sobě nezapře syna krejčího: dodnes s oblibou nosí klobouk a motýlka. Prostě elegantní každým coulem.

Kreslí už odmala a ochotně vyhoví každému, kdo přijde se zajímavým námětem. Jako kluk se Honza rád díval na koně, a tak se první jeho obrázky zrodily v maštali, ve výběhu a na dostihovém závodišti. Vyučil se však číšníkem a po třicítce si dálkově udělal hotelovou školu v Poděbradech. O stolničení, flambování či třeba degustaci kvalitního vína ví opravdu hodně a má i skvělé praktické dovednosti. Není tedy divu, že vedl třeba obsluhu pro anglického prince či prezidenta Václava Havla.

Jako učitel stolničení Honza působil 13 let. Ve volném čase bavil žertovným slovem a kreslením dítky i dospěláky v různých koutech Čech. „Už tehdy jsem se hodně věnoval dětem se sluchovým postižením, za což jsem se stal čestným pedagogem škol pro ně určených,“ podotýká usměvavý chlapík. Svou houževnatost a talent prokázal v Pardubicích od 3. do 5. října 1997, kdy během 55 hodin stihl nakreslit 379 vtipů s dostihovou tematikou. Zápis do Guinnessovy knihy rekordů pak byl třešničkou na dortu. V ní je zapsán i jako rekordman se svými studenty, když společně oflambovali 1001 palačinek za 3 hodiny a 7 minut v Pelhřimově.

Bohém se smyslem pro povinnost

V roce 2004 dal kantořině vale a stal se naplno rozdávačem radosti. „Jsem sice bohém, ale s učitelským smyslem pro povinnost,“ zdůvodňuje Lušovský svědomitý přístup k tehdy zaplněnému diáři. Vystupoval na podnikových večírkách, tvořil pro děti v nemocnicích, ilustroval kalendáře a knížky. Ale hlavně jezdil se zábavně-vzdělávacím pořadem do mateřských a základních škol, vystupoval na dětských dnech a festivalech. Je produkčním a zároveň hercem soutěžního pořadu Kreslené hádanky aneb Kdo je to, co je to?. Na stejném principu vytvořil i zábavné pásmo, kde tajemnou obrázků jsou česká města a obce. Víťaným hostem je třeba v Hamzové léčebně v Luži. Před lety na táboře Work of Line v Černé Hoře bavil neslyšící chlapce a děvčata z celého světa. „Tehdy jsem se stal v naší zemi dvorním malířem a učitelem stolování sluchově postižených dětí,“ říká Honza s hrstí.

Svým kumštem několikrát obohatil národní abilympiádu, soutěžní přehlídku, na které předvádějí profesní i volnočasové dovednosti lidé se zdravotním postižením. Nedávno měl také velký úspěch jeho Vzpomínkový program pro seniory.

Jan Lušovský, mimochodem Osobnost města Chrudim za rok 2010, svým kumštem nezklame. Diváky umí do své show vtáhnout a nemívá v ní nudné místo. Když nekreslí, vtipně vypráví, poodhaluje klíč k hádance, vybízí lidi ke spoluúčasti. Dává jim pocit, že je stále s nimi.

Co pro něj znamenal ten žlutý kabriolet? Nejdřív mu jen vyhovoval, protože všude budil pozornost. Lidé se však ptali, zda má nějaký symbolický význam, a tak jim Honza trefně odpovídal, že auto je výrazem boje proti všemu zlému na světě. „Ať venku pršelo, nebo sněžilo, já sednul za volant a jel kamkoli, kde o mě byl zájem.“

V Chrudimi ale člověk potkal Lušovského spíš náhodně na ulici než v roli baviče. Občas nakreslil na zakázku kolekci tematicky sladěných obrázků, třeba pro plavce a vodní záchrannáře, ale živá vystoupení s sebou obvykle bral do auta při cestách z města.

Světská sláva, polní tráva. Radost lidí je nadevše

Až do svých pětadesáti měl volné víkendy zřídka, na dovolené nebyl přes 20 let. „Stále jsem typický workoholik. Pracuji i tehdy, když nepracuji. Je to myslím hrozné i záviděníhodné,“ hodnotí své nasazení, s nímž vytvoří několik kresbiček denně.

Když se objevily nějaké ty zdravotní potíže, Honza trochu zpomalil tempo a docenil význam odpočinku. Omezil i živé vystupování. Na prestiži mu dávno nezáleží, ale o spokojené publikum přijít nechce: „Došel jsem k poznání, že mnohem víc než publicita a sláva je vlastní práce a radost lidí z ní,“ vysvětluje dobrosrdečný muž, který taky rád vaří a je vyhlášeným milovníkem dobrého vína.

Kdo si chce nalít do duše dobrou náladu, může si pro ni v roce 2022 přijít do sídla České abilympijské asociace. Pozvánka se včas objeví na stránkách www.centrumkosatec.cz.

Miloš Pelikán

Chybí vám respirátory nebo koronáč?

Jde o redakční záměr. Když jsme chystali tenhle Zpravodaj, situace ještě nevyzradila tak zle: rádio, televize, internet i tisk ujišťovaly, že loňská podzimní kalamita se dozajista nezopakuje. Kdo z novinářů se mýlil a kdo vědomě lhal, teď není vůbec důležité.

Kovidové mizérii čelíme tím, že v našich člancích i fotkách vládne „samozřejmý“ svět. Svět bez respirátorů a zákeřného viru. Určitě se zas vrátí!

(pel)

Nevšední aktivita se zážitky k nezaplacení

Italský profesionální muzikant a učitel hudby Manuele Maestri vytvořil před nedávnem projekt Hudba bez hranic, díky kterému se mohou s různými nástroji „skamarádit“ také lidé s těžkým zdravotním postižením.

Za počátek aktivity lze považovat rok 2018. Tehdy hrál ve skupině, jejíž zpěvačka měla dvě postižené děti. Ty si při zkouškách chtěly zahrát na hudební nástroje, bylo to pro ně ovšem dosti obtížné. A tak začal přemýšlet, našly-li by se nástroje, které by takoví lidé zvládli.

Základem projektu – nemá povahu muzikoterapie – je reprodukování určité části skladby nebo písně v závislosti na fyzických schopnostech jednoho každého handicapovaného účastníka kurzu prostřednictvím nejmodernějších technologií. Proto se používají nástroje s mnoha možnost-

mi interpretace, u kterých se dají upravovat parametry nezbytných pomůcek pro překonání motorických i vizuálních bariér konkrétního člověka. Mohou to být třeba aerofony, dechové hudební nástroje vydávající zvuk chvěním vzduchového sloupce.

Handicapovaný hudebník si může v úvodu kurzu vybrat nevhodnější nástroj a vyzkoušet si jich tedy více, než se pro nějaký rozhodne. Následně se skladba přepíše a přiřazením konkrétního partu konkrétnímu nástroji se přizpůsobí danému hudebnímu uskupení (trio, kvinteto apod.). Pak už se jen přístrojové vybavení naprogramuje tak, aby hraní bylo co nejjednodušší.

Po uskutečnění několika kurzů si M. Maestri svůj nevšední projekt velice pochvaluje: „Vidět úsměv a jiskru v očích studentů poté, když si poprvé zahrájí na hudební nástroj, je opravdu velmi silný zážitek.“

A za všechny absolventy kurzů nechme promluvit prezidenta UILDM (Italský svaz pro boj proti svalové dystrofii) v Bolzanu Stefana Minozziho: „Popsat zkušenost s hudbou bez hranic je velmi těžké, je to třeba vidět na vlastní oči, dotknout se nástroje a osobně si ho vyzkoušet. Na místě, během prezentace zmíněného projektu, jsme byli fascinováni nekonečnými možnostmi těchto technologií. Já jsem například foukáním do náustku a jednoduchým kýváním hlavy vyloudil melodii. Byli tam lidé, kteří se dotkli klávesy, nebo taková, jimž se pomoci ovládnutí zraků podařilo reprodukovat zvuk jakéhokoliv hudebního nástroje.“

Detailní informace o projektu přináší v italštině internetová adresa www.musicasenzaconfini.com, videa nejen z kurzů jsou na adrese www.facebook.com/pg/muscasenzaconfini/videos/. Celý přeložený článek z italského originálu, který posloužil k napsání tohoto textu, vyšel v čísle 2/2021 Zpravodaje AMD, který lze vyhledat na webu www.amd-mda.cz.

(mk)

ABILYMPIJSKÝ ZPRAVODAJ
(speciální vydání – rok 2021).

YDAVATEL:
Česká abilympijská asociace, z.s.,
Sladkovského 2824,
530 02 Pardubice.

REDAKCE:
Rokycanova 2654,
530 02 Pardubice,
Miloš Pelikán:
bobpelikan@seznam.cz,
Miloš Kajzrlík:
milos.kajzrlik@centrumkosatec.cz.

KONTAKT:
telefon: 466 304 366.

KOMPLETNÍ ARCHIV (pdf):
www.centrumkosatec.cz.

SAZBA A GRAFIKA:
Miloš Kajzrlík.

TISK:
STUDIO PRESS s.r.o. Čáslav.

EVIDENČNÍ ČÍSLO:
MK ČR E 12884.

OP

P.P.

982507-0663/2017
530 02 Pardubice 2

Hospodský kvíz si našel cestu i do pardubického Kosatce

Chytlavou podzimní novinkou se ve společenském sále Kosatce stal Hospodský kvíz. Zábavný pořad tam měl premiéru v půlce září a koná se vždy ve čtvrtek navečer. Jde o týmovou vědomostní soutěž, která už probíhá každý týden v několika desítkách hostinců, kaváren či sálů po celé zemi. Večerem provází moderátor: na obrazovce či plátně promítá otázky a přiděluje body za správné odpovědi.

Nápad se zabydluje hlavně v krajských městech. Třeba na východě Čech pořádají kvíz se šestapadesáti otázkami čtyři podniky v Hradci Králové, pět v Pardubicích a dva v Chrudimí.

Centrum Kosatec je úplně bezbariérové, v blízkosti sálu funguje kavárna a toalety, a tak můžou spojit popíjení s rozumem i vozíčkáři. (pel)

Rovnováha

„Jak to jde ve škole, Petříku?“
„Výborně, dědečku.“
„No neříkej!“
„Ale jo. Tak – tak čtení – výborné.
Matematika výborná.
Kreslení výborné.
Zpívání výborné.
Cvičení taky výborné,
jenom psaní – odlišné.“

Měl pravdu. Odlišné bylo.
Ani jedno písmeno nebylo AKORÁT.
Ale s Pét'ovým odlišným psaním
jsme se všichni naučili žít docela spokojeně.
A on psal rád a popsal toho dost.

S lidmi je to – jak by řekl Petr – taky odlišné.
Jeden malý, druhý velký, třetí takový, čtvrtý makový...
A ani jeden akorát.
Navzdory tomu nás svět potřebuje všechny.
Chce být (jakžtakž) v rovnováze.

Slunečnice

Zrovna to jedno léto jich bylo na zahradě plno.
Vysoké, zteplilé, samé královny krásy.
Jenom jedna se lišila. Ležela na zemi.
Při bouři ji liják s víchrem vyvrátil
a se zemí ji nechal spojenou
jen nitkou přetřhaného kořínku.
Už už jsem ji chtěla odklidit –
ani nevím, co mi v tom zabránilo.
Ale žila.
Z posledních sil nasadila na květ a vykvetla.

Často na ni myslím, často o ní mluvím.
Kde vzala tu sílu?
Před kým potřebovala obstát?
Co chtěla dokázat?

Proč to nevzdala?

**z knihy S kloboukem na nepřítele
od Jiřiny Kalabisové
(vydal Okamžik v roce 2005)**

„Bydlí“ pod mostem, v okrajových částech měst, ve squatech. Spí na starých dekách, rozložených krabicích, igelitách, ano, někdy i v kontejnerech na odpad. Jedí, pije i kouří většinou to, co najdou v kontejnerech či odpadkových koších. Vzhledem ke svému způsobu života se z nich často z různých důvodů stávají osoby se zdravotním postižením, o kterém třeba ani neví a neléčí ho. Bezdomovci nebo bezdáci, jak si sami říkají, zkrátka patří v naší novodobé historii k trvalé součásti společnosti.

Josef Jambora se v této komunitě pohyboval téměř polovinu ze svého padesátiletého života. V jeho závěru se ale po nepříznivém výroku doktora o krátkém zbytku života dokázal v mezích možností „zcivilizovat“ – spal v azylovém domě a začal pracovat. A podle slov vedoucího z jednoho „jeho“ pracoviště s ním nebyl prázdný problém... až na to, že sverpě odmítal vybrat si dovolenou.

Svůj zapeklitý životní osud popsal velmi otevřeně a bez jakýchkoliv příkras za přispění dvou spoluautorů v knize *Bezdomovcem snadno a rychle*. V cenách kolem 250 korun se dá sehnat v kamenných obchodech nejen celorepublikových knihkupectví, objednat ji lze i na internetu.

J. Jambora byl mimo jiné také velký příznivec rockových festivalů. Následující ukázka nás zavádí na jeden takový do východních Čech; ve vyprávění je ponechán – tak jako v celé knize – „bezdomovecký“ jazyk.

Za hodinu vysomroval 360 Kč

Dost zajímavá cesta byla na festival do Hlinska. Jeli jsme ve starý škodovce, která neměla technickou. Jelo nás celkem pět. Dva nafetovaný, dva vožralý a nejstřízlivější byl řidič. U sebe jsme měli hulení, na střeše ukradený kolo a v kufru

Drsná zpověď o životě na ulici

plno hulení a jiných věcí. Kdyby nás v tomhle stavu chytili policajti, tak jsme šli do kriminálu hned druhý den. Přijeli jsme do Hlinska, zaparkovali auto, ze kterého hned vypadl Jirka T., totálně na šrot. My jsme postavili stany, sebrali ho a říkáme, ať jde do stanu, že si odpočine. Jenže, než se trefil do stanu, tak ho celej poboural. Tak jsme ho museli postavit podruhy. Kámoš mezitím chtěl odjet, protože měl nějakou kšeft, tak Jirka mu vyskočil na auto. A řidič ne aby zastavil, on začal couvat rychle ke stanu, pak prudce zabrzdil a Jirka vyletěl přímo na stan a celej ho poboural, tak jsme ho stavěli potřetí. Šli jsme obhlédnout terén, během hodiny jsem vysomroval asi 360 Kč.

Pořadatelé nás nechtěli pustit dovnitř, a my jsme tam nepřišli proto, abychom si koupili vstupenku. Tak jsme se vrátili k autu, koupili si pivo a hodlali konzumovat svoje zásoby. Cestou jsem potkal u auta kámoše s kámoškou, který tam měli nějaký lahve, a tak jsem je poprosil, jestli by mi nedali ochutnat. Prej to byla jahodová slivovice. Ochutnal jsem a pochválil mu to.

„Víš, kolik jahod jsem spotřeboval na tuhle flašku?“ zeptal se mě.

„To nevím,“ přiznal jsem poctivě.

„Pětadvacet kilo.“

Začal jsem počítat, kilo jahod za 35 Kč x 25, to ten litr vyšel na 875 Kč, což je sakra drahý pití.

Z rozjímání mě vyrušil parták z auta, oči navrch hlavy.

„Že nevíš, co se stalo? Tomu neuvěříš, pojď se mnou.“

„Kam bych šel, tady se snad moc stát nemůže, ne?“

„Tak se koukni, vole, co vidíš?“ a ukazoval směrem k našemu místu.

„Tam někde byl náš stan, ale teď tam není,“ hlásím mu výsledek svého letmého pozorování.

„Správně, není tam. Jiřík se probudil a místo, aby šel dopředu, tak šel dozadu a celej ho zboural.“

Takže jsme se s ním vrátili a díky Jiříkovi jsme stavěli stan počtvrté.

Pak už bylo všechno v pohodě, zmalovali jsme se, festival skončil, já jsem usnul. Jenže on se začal blížít déšť, takže jsme přelezli plot a usnuli na pódiu, pod střechou. Lilo celou noc, dopoledne jsme se probudili. Tam zůstal stát jedinej stan – ten náš – ale v něm bylo 10 cm vody.

Tak jsme vylili vodu, stan složili a čekali jsme na našeho řidiče s autem. Ale dlouho nejel, tak jsme se rozhodli, že půjdeme pěšky a třeba něco stopnem. Jenže jsme jaksi zapomněli, že jsme se hodně zdrželi hrabáním v kontejnerech, a než jsme vyšli na silnici, tak už se blížil večer. Nebyla to moc frekventovaná silnice, sem tam projelo auto. Řekl jsem, že na to kašlu a počkáme do rána. Ustlal jsem si pod nějakým stromem, druhý si ustlal v poli, třetí u nějakého baráku. Ráno jsme se sešli a pokračovali pěšmo dál. Šli jsme tedy z Hlinska do Pardubic a nikdo nám nezastavil. Přišli jsme do Trhový Kamenice k benzínce a já jsem prohlásil, že to vzdávám a počkám na nějaký vlak (pozn.: nejbližší stanice je v Hlinsku, tj. zhruba 8 kilometrů). Ale je to takovej zapomenutej kraj a moc tam toho asi nejezdí (pozn.: T. Kamenicí prochází silnice I/37 z Trutnova do Velké Bíteše a dále do Brna), takže kolegové stopovali dál a ejhle – zastavil tranzit. Řidič jim říkal, že vepředu jsou dvě místa, ale oni ukázali na mě, že mají ještě třetího. Tak jsem si vlezl do prázdného nákladového prostoru a řidič se modlil, aby nás nechtyli. Říkal, že nás vezme do Chrudimí, protože pak jede jiným směrem. Chrudim je už kousek, takže nám to vyhovovalo. Vyhodil nás u supermarketu, kam jsme se šli podívat, jestli nemají něco nazbyt, a měli hodně věcí. Pak jsme něco vysomrovali, koupili si chlast a šli na vlak. Do Pardubic to jsou čtyři zastávky, což v jednom motoráčku je trochu problém. No, ale viděl jsem jednou na WC ukrytých pět lidí a tři psy a ten pohled cestujících, kteří je viděli vycházet a nevěřicně kroutili hlavami, ten stál opravdu za to. Průvodčí nás nakonec ani nekontrolovala, asi neměla sílu, stejně jako my. Takže zdárně jsme dojeli do Pardubic, ale už bych podobnou cestu absolvovat nechtěl. Do Třince mi cesta načerno trvala 3 hodiny, z Hlinska do Pardubic skoro 11 hodin.